

Artikel 66

1. Parterna skall där så är möjligt sträva efter att undvika att införa restriktiva åtgärder, inbegripet åtgärder som rör import, för betalningsbalanssyften. En part som inför sådana åtgärder skall snarast möjligt förelägga den andra parten en tidsplan för deras upphävande.
2. Om en eller flera medlemsstater eller Kroatien har allvarliga svårigheter med betalningsbalansen eller står inför ett överhängande hot om detta, får gemenskapen eller Kroatien, beroende på vem som berörs, i överensstämmelse med de villkor som fastställts inom ramen för WTO-avtalet vidta restriktiva åtgärder, inbegripet åtgärder som rör import, vilka skall vara tidsbegränsade och inte får gå utöver vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa problemet med betalningsbalansen. Gemenskapen eller Kroatien, beroende på vem som berörs, skall genast underrätta den andra parten om detta.
3. Eventuella restriktiva åtgärder skall inte tillämpas på överföringar i samband med investeringar, särskilt inte på repatrieringen av belopp som investerats eller återinvesterats eller någon form av avkastning av detta.

Artikel 67

Bestämmelserna i denna avdelning skall anpassas gradvis särskilt med hänsyn till de förpliktelser som uppkommer till följd av artikel V i Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS).

Artikel 68

Bestämmelserna i detta avtal skall inte hindra någon av parterna från att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra kringgående av dess åtgärder när det gäller tredje lands tillträde till dess marknad i kraft av bestämmelserna i detta avtal.

AVDELNING VI TILLNÄRMNING AV LAGSTIFTNINGEN, KONTROLL AV DESS EFTERLEVNING SAMT KONKURRENSBESTÄMMELSER

Artikel 69

1. Parterna erkänner betydelsen av en tillnärmning av Kroatiens gällande lagstiftning till gemenskapens. Kroatien skall sträva efter att se till att dess gällande och framtida lagstiftning gradvis bringas i överensstämmelse med gemenskapens regelverk.

2. Denna tillnärmning skall inledas den dag då detta avtal undertecknas och den skall gradvis utvidgas, fram till utgången av den period som anges i artikel 5 i detta avtal, till att omfatta alla de delar av gemenskapens regelverk som avses i detta avtal. I inledningsskedet skall den i synnerhet inriktas på grundläggande delar av regelverket för den inre marknaden samt andra handelsrelaterade områden, i enlighet med ett program som skall överenskommas mellan Europeiska gemenskapernas kommission och Kroatien. Kroatien kommer också att i samförstånd med Europeiska gemenskapernas kommission bestämma förfaringssätten för att övervaka genomförandet av tillnärmningen och de åtgärder för kontroll av lagstiftningens efterlevnad som skall vidtas.

Artikel 70

Konkurrensbestämmelser och andra ekonomiska bestämmelser

1. Följande är oförenligt med avtalets rätta tillämpning, i den utsträckning det kan påverka handeln mellan gemenskapen och Kroatien:
  - i) Alla avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden mellan företag som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen.
  - ii) Ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning på gemenskapens eller Kroatiens territorium som helhet eller inom en väsentlig del av detta.
  - iii) Allt statligt stöd som snedvrیدer eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller vissa produkter.
2. Alla förfaranden som strider mot denna artikel skall utvärderas på grundval av de kriterier som följer av tillämpningen av gemenskapens gällande konkurrensbestämmelser, i synnerhet artiklarna 81, 82, 86 och 87 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och de rättsakter för tolkning av dessa bestämmelser som antagits av gemenskapsinstitutionerna.
3. Parterna skall säkerställa att ett offentligt organ som till sin funktion är oberoende ges behörighet att till fullo tillämpa punkt 1 i och 1 ii i denna artikel när det gäller privata och offentliga företag och företag som beviljats särskilda rättigheter.
4. Kroatien skall inrätta en myndighet som till sin funktion är oberoende och som är behörig att till fullo tillämpa punkt 1 iii i denna artikel inom ett år räknat från den dag då detta avtal träder i kraft. Denna myndighet skall bland annat ha befogenhet att tillåta statliga stödssystem och enskilda fall av stöd i överensstämmelse med punkt 2 i denna artikel och att beordra återkallande av statligt stöd som beviljats olagligen.
5. Vardera parten skall sörja för öppenhet inom området för statligt stöd, bland annat genom att årligen lämna den andra parten en rapport eller motsvarande som följer metoden och upplägget i gemenskapens översikt avseende statligt stöd. På begäran av den ena parten skall den andra parten lämna upplysningar om enskilda fall av offentligt stöd.

6. Kroatien skall upprätta en heltäckande förteckning över stödordningar som införts före inrättandet av den myndighet som avses i punkt 4 i denna artikel och skall anpassa sådana stödordningar till de kriterier som avses i punkt 2 i denna artikel inom en period på högst fyra år räknat från den dag då detta avtal träder i kraft.
7. a) Med tanke på tillämpningen av punkt 1 iii medger parterna att under de första fyra åren efter den dag då detta avtal träder i kraft skall allt offentligt stöd som beviljas av Kroatien utvärderas med hänsyn till att Kroatien skall anses vara ett område som är jämförbart med de områden i gemenskapen som beskrivs i artikel 87.3 a i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.
- b) Inom tre år räknat från den dag då detta avtal träder i kraft skall Kroatien till Europeiska gemenskapernas kommission lämna uppgifter som harmoniserats på NUTS II-nivå om sin BNP per capita. Den myndighet som avses i punkt 4 i denna artikel och Europeiska gemenskapernas kommission skall därefter tillsammans utvärdera om regionerna i Kroatien är stödberättigade och den maximala stödnivån för dem, i syfte att upprätta en regionalstödslista på grundval av gemenskapens relevanta riktlinjer.
8. Med avseende på de produkter som avses i kapitel II i avdelning IV
- gäller inte bestämmelsen i punkt 1 iii,
  - skall alla förfaranden som strider mot punkt 1 i utvärderas enligt de kriterier som gemenskapen fastställer på grundval av artiklarna 36 och 37 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och särskilda gemenskapsrättsakter som antagits på grundval av dessa artiklar.
9. Om en av parterna finner att ett särskilt förfarande är oförenligt med villkoren i punkt 1 i denna artikel, får den parten vidta lämpliga åtgärder efter samråd inom stabiliserings- och associeringsrådet eller efter 30 arbetsdagar räknat från det att frågan hänskjutits för sådant samråd. Denna artikel skall inte på något sätt förhindra eller påverka någondera partens vidtagande av antidumpnings- eller utjämningsåtgärder enligt relevanta artiklar i GATT 1994 eller i WTO-avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder eller därtill anknuten intern lagstiftning.

Artikel 71

Immateriella, industriella och kommersiella rättigheter

1. I enlighet med denna artikel och bilaga VIII bekräftar parterna den vikt de fäster vid att säkerställa ett lämpligt och effektivt skydd och upprätthållande av immateriella, industriella och kommersiella rättigheter.
2. Kroatien skall vidta nödvändiga åtgärder för att senast tre år efter den dag då detta avtal träder i kraft garantera en skyddsnivå för immateriella, industriella och kommersiella rättigheter som motsvarar den som finns i gemenskapen, inklusive effektiva medel för att upprätthålla dessa rättigheter.
3. Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta att ålägga Kroatien att ansluta sig till särskilda multilaterala konventioner på detta område.

4. Om det inom området för immateriella, industriella och kommersiella rättigheter skulle uppstå problem som påverkar handelsvillkoren skall dessa, på begäran av någon av parterna, skyndsamt hänskjutas till stabiliserings- och associeringsrådet i syfte att nå en för båda parter tillfredsställande lösning.

Artikel 72

Offentliga upphandlingskontrakt

1. Parterna anser det vara önskvärt att tilldelningen av offentliga upphandlingskontrakt på en icke-diskriminerande och ömsesidig grundval, särskilt inom ramen för WTO, påbörjas.
2. Kroatiska bolag skall, oavsett om de är etablerade i gemenskapen eller inte, från och med detta avtals ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden inom gemenskapen enligt gemenskapens upphandlingsregler på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som gäller för gemenskapsbolag.
Ovan nämnda bestämmelser skall också gälla för kontrakt inom sektorn för allmännyttiga tjänster så snart Kroatens regering har antagit lagstiftning som inför gemenskapsreglerna på detta område. Gemenskapen skall regelbundet undersöka om Kroatien faktiskt har infört sådan lagstiftning.
Gemenskapsbolag som inte är etablerade i Kroatien skall senast tre år efter detta avtals ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden i Kroatien i enlighet med lagen om offentlig upphandling på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som gäller för kroatiska bolag.
Stabiliserings- och associeringsrådet skall med jämna mellanrum undersöka möjligheten för Kroatien att ge alla gemenskapsbolag tillträde till upphandlingsförfaranden i Kroatien.
3. Bestämmelserna i artiklarna 45–68 är tillämpliga på etablering, verksamhet och tillhandahållande av tjänster mellan gemenskapen och Kroatien samt på anställning av och rörlighet för arbetskraft i samband med fullgörande av offentliga upphandlingskontrakt.

Artikel 73

Standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse

1. Kroatien skall vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis uppnå överensstämmelse med de tekniska föreskrifterna i gemenskapen och med europeiska förfaranden för standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse.
2. I detta syfte skall parterna redan i ett tidigt skede sträva efter att
  - främja användningen av gemenskapens tekniska föreskrifter och europeiska standarder, test och förfaranden för bedömning av överensstämmelse,
  - vid behov ingå europeiska protokoll om bedömning av överensstämmelse,

- främja utvecklingen av infrastruktur av hög kvalitet för standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse,
- främja Kroatiens deltagande i europeiska specialorgan, i synnerhet CEN, Cenelec, ETSI, EA, Welmec och Euromet.

Artikel 74
Konsumentskydd

Parterna skall samarbeta för att anpassa nivån på konsumentskyddet i Kroatien till nivån i gemenskapen. Ett effektivt konsumentskydd är nödvändigt för att säkerställa en välfungerande marknadsekonomi och kommer att vara beroende av utvecklingen av administrativa strukturer för att säkerställa marknadsövervakning och övervakning av att lagstiftningen efterlevs på detta område.

För detta ändamål och med hänsyn till deras gemensamma intressen kommer parterna att främja och sörja för

- en harmonisering av lagstiftningen och en anpassning av konsumentskyddet i Kroatien till gällande konsumentskydd i gemenskapen,
- ett aktivt konsumentskydd, inbegripet mer information och en utveckling av oberoende organisationer,
- ett effektivt rättsskydd för konsumenterna för att förbättra kvaliteten på konsumtionsvarorna och upprätthålla godtagbara säkerhetsnormer.

AVDELNING VII RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

INLEDNING

Artikel 75
Förstärkning av institutioner och rättsstaten

Parterna skall i sitt samarbete i rättsliga och inrikes frågor fästa särskild vikt vid att befästa rättsstatsprincipen och förstärka institutioner på alla nivåer inom förvaltningen i allmänhet och brottsbekämpningen och domstolsväsendet i synnerhet.

Det rättsliga samarbetet skall särskilt inriktas på ett oberoende domstolsväsende, en förbättring av dess effektivitet och utbildning av jurister.

SAMARBETE BETRÄFFANDE FRI RÖRLIGHET FÖR PERSONER

Artikel 76

Visering, gränskontroll, asyl och invandring

1. Parterna skall samarbeta på områdena för visering, gränskontroll, asyl och invandring och kommer inom dessa områden att upprätta samarbetsramar, även på regional nivå.
2. Samarbetet i de frågor som avses i punkt 1 skall grundas på samråd och nära samordning mellan parterna och bör inbegripa tekniskt och administrativt bistånd för
  - utbyte av information om lagstiftning och praxis,
  - utarbetande av lagstiftning,
  - förbättring av institutionernas effektivitet,
  - personalutbildning,
  - tillförlitliga resehandlingar och upptäckt av falska handlingar.
3. Samarbetet skall särskilt inriktas på följande:
  - På asylområdet: på utveckling och tillämpning av nationell lagstiftning så att den uppfyller standarderna i 1951 års Genèvekonvention och 1967 års New York-protokoll för att på så sätt se till att principen om "non-refoulement" iakttas.
  - På området för laglig invandring: på regler för inresa samt rättigheterna och den rättsliga ställningen för dem som tillåtits resa in i landet. När det gäller invandring samtycker parterna till en rättvis behandling av de medborgare från andra länder som är lagligen bosatta på deras territorier och till att främja en integrationspolitik som syftar till att bevilja dem rättigheter och skyldigheter som är jämförbara med de rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna har.

Stabiliserings- och associeringsrådet får rekommendera ytterligare samarbetsområden inom ramen för denna artikel.

*Artikel 77**Förebyggande och kontroll av olaglig invandring; återtagande*

1. Parterna enas om att samarbeta för att förebygga och kontrollera olaglig invandring. I detta syfte
  - samtycker Kroatien till att återta de av sina medborgare som olagligen befinner sig på en medlemsstats territorium, på begäran av den senare och utan ytterligare formaliteter, och
  - samtycker varje medlemsstat i Europeiska unionen till att återta de av sina medborgare som olagligen befinner sig på Kroatiens territorium, på begäran av den senare och utan ytterligare formaliteter,

Europeiska unionen och Kroatien skall förse sina medborgare med lämpliga identitetshandlingar och kommer att erbjuda dem de administrativa resurser som är nödvändiga för detta.
2. Parterna enas om att på begäran ingå ett avtal mellan Kroatien och Europeiska gemenskapen som reglerar de särskilda skyldigheter som Kroatien och Europeiska unionens medlemsstater har i fråga om återtagande, inbegripet en skyldighet att återta andra länders medborgare samt statslösa personer.
3. I avvaktan på att det avtal med gemenskapen som avses i punkt 2 ingås samtycker Kroatien till att på begäran av en medlemsstat ingå sådana bilaterala avtal med enskilda medlemsstater i Europeiska unionen som reglerar särskilda skyldigheter i fråga om återtagande mellan Kroatien och den berörda medlemsstaten, inbegripet en skyldighet att återta andra länders medborgare samt statslösa personer.
4. Stabiliserings- och associeringsrådet skall undersöka vilka andra gemensamma insatser som kan göras för att förhindra och kontrollera olaglig invandring, inbegripet människohandel.

SAMARBETE BETRÄFFANDE PENNINGTVÄTT OCH OLAGLIG NARKOTIKA*Artikel 78**Penningtvätt*

1. Parterna enas om nödvändigheten att göra ansträngningar och att samarbeta i syfte att hindra att deras finansiella system används för att tvätta intäkter från brottslig verksamhet i allmänhet och från narkotikabrott i synnerhet.
2. Samarbetet på detta område får omfatta administrativt och tekniskt bistånd i syfte att införa föreskrifter och lämpliga, välfungerande normer och metoder för att bekämpa penningtvätt, vilka är likvärdiga med dem som antagits av gemenskapen och andra internationella forum på detta område.

Artikel 79
Samarbete beträffande olaglig narkotika

1. Parterna skall, inom ramen för sina respektive befogenheter och sin respektive behörighet, samarbeta för att säkerställa en balanserad och integrerad strategi i fråga om narkotikabekämpning. Politiken för narkotikabekämpning och de åtgärder som vidtas inom ramen för denna skall syfta till att minska tillgången till, handeln med och efterfrågan på olaglig narkotika samt till en mer effektiv kontroll av prekursorer.
2. Parterna skall komma överens om de samarbetsmetoder som är nödvändiga för att uppnå dessa mål. Åtgärderna skall grundas på allmänt överenskomna principer i enlighet med EU:s strategi för narkotikabekämpning. Samarbetet mellan parterna skall inbegripa tekniskt och administrativt bistånd, särskilt inom följande områden:
  - Utarbetande av nationell lagstiftning och nationella program.
  - Inrättande av institutioner och informationscentrum.
  - Utbildning av personal.
  - Narkotikarelaterad forskning.
  - Hindrande av avledning av prekursorer som används för olaglig framställning av narkotika.

Parterna får enas om att inbegripa andra områden.

SAMARBETE I STRAFFRÄTTSLIGA FRÅGOR

Artikel 80
Förebyggande och bekämpning av brottslighet och annan olaglig verksamhet

1. Parterna är eniga om att samarbeta för att förebygga och bekämpa brottslighet och annan olaglig verksamhet, organiserad eller annan, t.ex.
  - människohandel,
  - olaglig ekonomisk verksamhet, särskilt korrupktion, valutaförfalskning, olaglig handel med produkter som industriavfall, radioaktivt material och olagliga eller förfälskade produkter,
  - olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen,
  - smuggling,
  - olaglig handel med vapen,
  - terrorism.

Samarbetet i dessa frågor skall vara föremål för samråd och nära samordning mellan parterna.

2. Det tekniska och administrativa biståndet på detta område får inbegripa
  - utarbetande av nationell lagstiftning på straffrättens område,
  - förbättring av effektiviteten hos de institutioner som skall bekämpa och förebygga brottslighet,
  - personalutbildning och utveckling av undersökningskapacitet,
  - utarbetande av åtgärder för att förebygga brottslighet.

AVDELNING VIII SAMARBETE PÅ OLIKA OMRÅDEN

Artikel 81

1. Gemenskapen och Kroatien skall etablera ett nära samarbete med sikte på att bidra till Kroatiens utvecklings- och tillväxtpotentialer. Detta samarbete skall stärka de befintliga ekonomiska förbindelserna på bredast möjliga grund till nytta för båda parter.
2. Politiska handlingsprogram och andra åtgärder skall syfta till att få till stånd ekonomisk och social utveckling i Kroatien. Dessa program bör säkerställa att miljöhänsyn införlivas fullständigt redan från början och att de är knutna till kraven på harmonisk social utveckling.
3. Samarbetet skall integreras i en regional ram för samarbete. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åtgärder som kan främja samarbete mellan Kroatien och dess grannländer, inklusive medlemsstaterna, för att på så sätt bidra till regional stabilitet. Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta om prioriteringar mellan och inom de samarbetsområden som beskrivs nedan.

Artikel 82 Ekonomisk politik

1. Gemenskapen och Kroatien skall underlätta den ekonomiska reformprocessen genom att samarbeta för att förbättra förståelsen för grunddragen i deras respektive ekonomier och för hur den ekonomiska politiken bedrivs i marknadsekonomier.
2. I detta syfte skall gemenskapen och Kroatien samarbeta för att
  - utbyta information om makroekonomiska resultat och prognoser samt om utvecklingsstrategier,
  - tillsammans analysera ekonomiska frågor av gemensamt intresse, inbegripet utformningen av en ekonomisk politik och medlen för att genomföra denna.
  - främja ett bredare samarbete i syfte att påskynda överföringen av kunskaper och tillgången till ny teknik.

3. På begäran av myndigheterna i Kroatien kan gemenskapen tillhandahålla bistånd som är utformat för att stödja Kroatiens ansträngningar att gradvis närma sin politik till den som förs inom ramen för ekonomiska och monetära unionen. Samarbetet på detta område skall inbegripa ett informellt informationsutbyte om ekonomiska och monetära unionen och Europeiska centralbankssystemets principer och funktion.

Artikel 83
Statistiskt samarbete

1. Samarbetet på statistikområdet skall inriktas på att utveckla ett effektivt och hållbart statistiksystem som i rätt tid kan tillhandahålla den pålitliga, objektiva och korrekta information som krävs för planering och övervakning av reform- och övergångsprocessen i Kroatien. Samarbetet skall göra det möjligt för Kroatiens centrala statistikbyrå att bättre tillgodose sina kunders behov, både den offentliga förvaltningens och det privata näringslivets. Statistiksystemet skall respektera de grundläggande statistikprinciperna som utfärdats av Förenta nationerna och bestämmelserna i den europeiska statistiklagstiftningen samt utvecklas i linje med gemenskapens regelverk.
2. I detta syfte skall parterna särskilt samarbeta för att
  - främja utvecklingen av en effektiv statistikmyndighet i Kroatien, grundad på lämpliga institutionella strukturer,
  - sträva efter harmonisering med internationella och europeiska normer och klassificeringssystem i syfte att göra det möjligt för det nationella statistiksystemet att anta gemenskapens regelverk på statistikområdet,
  - ge ekonomiska aktörer inom den privata och den offentliga sektorn samt forskarkåren tillämplig socioekonomisk statistik,
  - tillhandahålla de uppgifter som behövs för att upprätthålla och övervaka de ekonomiska reformerna,
  - säkra en konfidentiell behandling av enskilda uppgifter, och
  - gradvis öka insamlingen och överföringen av uppgifter till det europeiska statistiksystemet.
3. Samarbetet på detta område skall i synnerhet inbegripa utbyte av information om metoder, överföring av kunskaper samt utbildning.

Artikel 84
Bank- och försäkringstjänster och andra finansiella tjänster

1. Parterna skall samarbeta i syfte att upprätta och utveckla ett lämpligt ramverk för att understödja sektorerna för bank- och försäkringstjänster och andra finansiella tjänster i Kroatien.

Samarbetet skall inriktas på följande:

- Införandet av ett gemensamt redovisningssystem som är förenligt med europeiska normer.
  - Förstärkning och omstrukturering av bank- och försäkringssektorerna samt andra finansiella sektorer.
  - Förbättrad övervakning och reglering av banktjänster och andra finansiella tjänster.
  - Informationsutbyte, särskilt beträffande föreslagen lagstiftning.
  - Förberedande av översättning och termförteckningar.
2. Parterna skall samarbeta i syfte att utveckla effektiva revisionssystem i Kroatien, baserade på harmoniserade gemenskapsmetoder och gemenskapsförfaranden.

Samarbetet skall inriktas på

- tekniskt bistånd till statens revisionsverk i Kroatien,
- inrättande av interna revisionsenheter vid offentliga myndigheter,
- utbyte av information om revisionssystem,
- standardisering av redovisningshandlingar,
- utbildning och rådgivning.

Artikel 85

Främjande och skydd av investeringar

1. Samarbetet mellan parterna skall syfta till att etablera ett gynnsamt klimat för såväl inhemska som utländska privata investeringar.
2. Målen för samarbetet skall särskilt vara att
- Kroatien förbättrar regelverket så att investeringar främjas och skyddas,
  - vid behov ingå bilaterala avtal med medlemsstaterna för att främja och skydda investeringar,
  - förbättra investeringsskyddet.

Artikel 86

Industriellt samarbete

1. Samarbetet skall syfta till att främja moderniseringen och omstruktureringen av industrin och enskilda sektorer i Kroatien samt till industriellt samarbete mellan ekonomiska aktörer på båda sidor, särskilt med sikte på att stärka den privata sektorn på villkor som garanterar att miljön skyddas.

2. Initiativ till industriellt samarbete skall återspegla båda parterns prioriteringar. De skall beakta regionala aspekter på industriell utveckling och vid behov främja transnationella partnerskap. Initiativen bör i synnerhet vara inriktade på att upprätta lämpliga strukturer för företag, förbättra kunskaperna om företagsledning samt stödja marknader och främja större öppenhet på marknader och ett bättre företagsklimat. Särskild uppmärksamhet skall ägnas utformandet av effektiva åtgärder för exportfrämjande i Kroatien.

Artikel 87
Små och medelstora företag

Parterna skall samarbeta i syfte att utveckla och stärka små och medelstora företag inom den privata sektorn, upprättandet av nya företag på områden som erbjuder möjlighet till tillväxt och samarbetet mellan små och medelstora företag i gemenskapen och Kroatien.

Artikel 88
Turism

1. Samarbetet mellan parterna på området för turism skall inriktas på att underlätta turistnäringens verksamhet och uppmuntra till turism genom överföring av kunskaper, genom att Kroatien deltar i viktiga europeiska turistorganisationer och genom att möjligheterna till gemensam verksamhet undersöks.
2. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:
  - Informationsutbyte i viktiga frågor av ömsesidigt intresse som påverkar turistsektorn samt kunskapsöverföring.
  - Uppmuntrande av utvecklingen av en infrastruktur som bidrar till investeringar inom turistsektorn.
  - Undersökning av regionala turistprojekt.

Artikel 89
Tull

1. Parterna skall samarbeta för att säkerställa överensstämmelse med alla de bestämmelser som enligt planerna skall antas på handelsområdet och för att få till stånd en tillnärmning av Kroatiens tullsystem till gemenskapens system och på så sätt bidra till att bana väg för de liberaliseringsåtgärder som planeras enligt detta avtal.
2. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:
  - Möjligheten att sammankoppla gemenskapens och Kroatiens transiteringssystem samt att införa det administrativa enhetsdokumentet.
  - Förenkling av inspektioner och formaliteter i samband med godstransport.
  - Utvecklingen av gränsöverskridande infrastruktur mellan parterna.

- Utveckling av tullsamarbete till stöd för införandet av moderna tullinformationssystem.
  - Utbyte av information, inbegripet information om undersökningsmetoder.
  - Kroatians antagande av Kombinerad nomenklaturen.
  - Utbildning av tulltjänstemän.
3. Utan att det påverkar det utökade samarbetet enligt detta avtal, särskilt artiklarna 77, 78 och 80, skall det ömsesidiga biståndet mellan parternas administrativa myndigheter i tullfrågor äga rum enligt bestämmelserna i protokoll 5.

Artikel 90
Beskattnings

Parterna kommer att upprätta samarbete på skatteområdet, inbegripet åtgärder som syftar till en ytterligare reformering av skattesystemet och omstrukturering av skatteförvaltningen i syfte att säkerställa en effektiv skatteuppbörd samt bekämpning av skattebedrägerier.

Artikel 91
Samarbete på det sociala området

1. På sysselsättningsområdet skall samarbetet mellan parterna särskilt inriktas på att modernisera arbetsförmedlingen och yrkesrådgivningen, införa stödåtgärder och främja lokal utveckling för att stödja en omstrukturering av industrin och arbetsmarknaden. Samarbetet skall också omfatta studier samt tillhandahållande av experthjälp, information och utbildning.
2. När det gäller social trygghet skall samarbetet mellan parterna syfta till att anpassa Kroatians sociala trygghetssystem till de nya ekonomiska och sociala kraven, särskilt genom att tillhandahålla experthjälp, information och utbildning.
3. Samarbetet mellan parterna kommer att innefatta en anpassning av den kroatiska lagstiftningen om arbetsvillkor och lika möjligheter för kvinnor och män.
4. Parterna skall utveckla sitt samarbete för att förbättra skyddsnivån för arbetstagarnas hälsa och säkerhet, med utgångspunkt i den skyddsnivå som finns inom gemenskapen.

Artikel 92
Jordbruk och jordbrukets förädlingsindustri

Samarbetet på detta område skall inriktas på modernisering och omstrukturering av jordbruket och jordbrukets förädlingsindustri i överensstämmelse med gemenskapsbestämmelserna och gemenskapsstandarderna, vattenförvaltning, landsbygdsutveckling, en gradvis harmonisering av den veterinära och fytosanitära lagstiftningen med gemenskapsstandarder och utveckling av skogsnäringen i Kroatien.

Artikel 93

Fiske

Gemenskapen och Kroatien skall undersöka möjligheterna att fastställa områden av gemensamt intresse inom fiskesektorn, vilka måste vara av en sådan art att de gagnar båda parter.

Artikel 94

Utbildning

1. Parterna skall samarbeta i syfte att höja den allmänna utbildningsnivån och nivån på yrkeskvalifikationerna i Kroatien.
2. Tempus-programmet kommer att bidra till att stärka samarbetet mellan parterna i fråga om utbildning, vilket främjar demokratin, rättsstaten och ekonomiska reformer.
3. Europeiska yrkesutbildningsstiftelsen kommer också att bidra till förbättringen av utbildningsstrukturer och utbildningsverksamhet i Kroatien.

Artikel 95

Kulturellt samarbete

Parterna förbinder sig att främja det kulturella samarbetet. Syftet med detta samarbete är bland annat att förbättra den ömsesidiga förståelsen och respekten mellan individer, samhällen och nationer.

Artikel 96

Information och kommunikation

Gemenskapen och Kroatien kommer att vidta nödvändiga åtgärder för att stimulera det ömsesidiga informationsutbytet. Företräde kommer att ges till program som syftar till att ge allmänheten grundläggande information om gemenskapen och till att förse yrkesgrupper i Kroatien med mer specialiserad information.

Artikel 97

Samarbete på det audiovisuella området

1. Parterna skall samarbeta för att främja den audiovisuella industrin i Europa och uppmuntra till samproduktion på film- och televisionsområdet.
2. Kroatien kommer att anpassa sin politik för reglering av innehållet i gränsöverskridande sändningar till gemenskapens politik, med särskild hänsyn till frågor som rör förvärv av immateriella rättigheter till program och sändningar via satellit eller kabel, och att harmonisera sin lagstiftning med gemenskapens regelverk.

*Artikel 98**Infrastruktur för elektronisk kommunikation och tillhörande tjänster*

1. Parterna kommer att stärka samarbetet på området för infrastruktur för elektronisk kommunikation, inbegripet traditionella telenät och relevanta elektroniska audiovisuella transportnät och tillhörande tjänster, för att Kroatien slutligt skall kunna anpassa sig till gemenskapens regelverk från och med avtalets ikraftträdande.
2. Ovan nämnda samarbete kommer att inriktas på följande prioriterade områden:
  - Utveckling av politiska handlingsprogram.
  - Rättsliga aspekter och regleringsaspekter.
  - Den institutionella uppbyggnad som krävs för en liberaliserad miljö.
  - Modernisering av Kroatiens elektroniska infrastruktur och integrering av denna i europeiska och globala nät, med tyngdpunkt på förbättringar på regional nivå.
  - Internationellt samarbete.
  - Samarbete inom europeiska strukturer, särskilt de som är verksamma på standardiseringsområdet.
  - Samordning av ståndpunkter i internationella organisationer och forum.

*Artikel 99**Informationssamhället*

Parterna kommer att stärka samarbetet i syfte att vidareutveckla informationssamhället i Kroatien. De övergripande målen kommer att vara att förbereda samhället som helhet på den digitala tidsåldern, att dra till sig investeringar och att skapa driftskompatibilitet mellan nät och tjänster.

Myndigheterna i Kroatien kommer med gemenskapens hjälp att noggrant granska varje politiskt åtagande som görs i Europeiska unionen, i syfte att anpassa sin egen politik till unionens.

Myndigheterna i Kroatien kommer att upprätta en plan för att anta gemenskapens lagstiftning rörande informationssamhället.

*Artikel 100**Transport*

1. Utöver bestämmelserna i artikel 58 och i protokoll 6 till detta avtal skall parterna utveckla och öka samarbetet på transportområdet i syfte att göra det möjligt för Kroatien att
  - omstrukturera och modernisera transportinfrastrukturen och därtill hörande infrastruktur,

- förbättra passagerar- och godstransporterna samt tillträdet till transportmarknaden genom att undanröja administrativa, tekniska och andra hinder,
- uppnå driftstandarder jämförbara med standarderna i gemenskapen,
- utveckla ett transportsystem som är förenligt med och anpassat till gemenskapssystemet, och
- förbättra miljöskyddet på transportområdet och minska skadliga effekter och föroreningar.

2. Följande samarbetsområden skall prioriteras:

- Utveckling av väg-, järnvägs-, flygplats-, inre vattenvägs- och hamninfrastrukturen samt andra stora trafikleder av gemensamt intresse samt transeuropeiska och alleuropeiska förbindelser.
- Förvaltning av järnvägar och flygplatser, inbegripet lämpligt samarbete mellan relevanta nationella myndigheter.
- Vägtransport, inbegripet vägsatser och vägavgifter samt sociala och miljömässiga aspekter.
- Kombinerade järnvägs- och vägtransporter.
- Harmonisering av internationell transportstatistik.
- Modernisering av teknisk transportutrustning i enlighet med gemenskapsnormerna och hjälp att erhålla finansiering för detta, särskilt i fråga om kombinerad väg-järnvägstransport, multimodala transporter och omlastning.
- Främjande av gemensamma forsknings- och teknikprogram.
- Antagande av samordnade transportstrategier som är förenliga med dem som tillämpas i gemenskapen.

Artikel 101
Energi

1. Samarbetet kommer att utgå från marknadsekonomiska principer och Europeiska energistadgefördraget och utvecklas i syfte att uppnå en gradvis integrering av Europas energimarknader.
2. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:
  - Utformning och planering av energipolitiken, inbegripet modernisering av infrastrukturen, förbättring och diversifiering av energiförsörjningen och förbättring av tillträdet till energimarknaden, inklusive förenklad transitering, överföring och distribution samt upprustning av regionalt betydelsefulla sammankopplingar med grannländers elnät.

- Ledarskap och utbildning för energisektorn och överföring av teknik och kunskaper.
- Främjande av energibesparingar, energieffektivitet, förnybar energi och studier om energiproduktionens och energiförbrukningens miljökonsekvenser.
- Utformning av ramvillkor för omstrukturering av energibolag och samarbete mellan företag inom denna sektor.
- Utveckling av ramlagstiftning på energiområdet i överensstämmelse med gemenskapens regelverk.

Artikel 102
Kärnsäkerhet

1. Parterna kommer att samarbeta på området för kärnsäkerhet och säkerhetskontroll. Samarbetet kan omfatta följande områden:
  - Förbättring av Kroatiens lagar och andra författningar om kärnsäkerhet och förstärkning av tillsynsmyndigheter och deras resurser.
  - Skydd mot radioaktiv strålning, inbegripet övervakning av strålning från radioaktiva ämnen i miljön.
  - Hantering av radioaktivt avfall och vid behov avveckling av kärnkraftsanläggningar.
  - Främjande av avtal mellan EU:s medlemsstater eller Euratom och Kroatien om snabb underrättelse och snabbt informationsutbyte i händelse av kärnenergiolyckor och om katastrofberedskap, gränsöverskridande seismisk forskning och kärnsäkerhetsfrågor i allmänhet, vid behov.
  - Problem i samband med bränslecykler.
  - Säkerhetskontroll av kärnmaterial.
  - Bättre övervakning och kontroll av transporter av material som är känsliga för radioaktiv förorening.
  - Ansvar gentemot tredje man på kärnenergiområdet.

Artikel 103
Miljö

1. Parterna skall utveckla och stärka sitt samarbete i den viktiga uppgiften att bekämpa försämringen av miljön, i syfte att främja en miljömässigt hållbar utveckling.
2. Samarbetet kan inriktas på följande prioriterade områden:
  - Vattenkvalitet, inklusive hantering av avloppsvatten, särskilt i fråga om gränsöverskridande vattentillgångar.

- Bekämpning av lokala, regionala och gränsöverskridande luft- och vattenföroreningar (inbegripet dricksvatten).
  - Effektiv övervakning av föroreningsnivåer och utsläpp.
  - Utveckling av strategier för globala frågor och klimatfrågor.
  - Effektiv, hållbar och ren energiproduktion och energikonsumtion.
  - Klassificering och säker hantering av kemikalier.
  - Säkerheten vid industrianläggningar.
  - Minskning, återvinning och säkert bortskaffande av avfall samt genomförande av Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall (Basel 1989).
  - Jordbrukets miljökonsekvenser, jorderosion och förorening orsakad av jordbrukskemikalier.
  - Skydd av flora och fauna inklusive skogar, och bevarande av biologisk mångfald.
  - Fysisk planering, inbegripet byggnads- och stadsplanering.
  - Användning av ekonomiska och fiskala instrument för att förbättra miljön.
  - Utförande av miljökonsekvensbeskrivningar och strategiska miljöbedömningar.
  - Oavbruten tillnärmning av lagar och förordningar till gemenskapens normer.
  - Internationella konventioner på miljöområdet i vilka gemenskapen deltar.
  - Samarbete på regional och internationell nivå.
  - Utbildning och information om miljöfrågor och hållbar utveckling.
3. På området för skydd mot naturkatastrofer kommer parterna att samarbeta för att skydda människor, djur, egendom och miljön mot katastrofer orsakade av människor. I detta syfte kan samarbetet omfatta följande områden:
- Utbyte av resultat från utvecklingsprojekt inom vetenskap och forskning.
  - System för ömsesidig och snabb underrättelse och varning om risker och katastrofer samt följderna av dessa.
  - Räddnings- och hjälpinsatser samt biståndssystem vid katastrofer.
  - Utbyte av erfarenheter av rehabilitering och återuppbyggnad efter en katastrof.

*Artikel 104**Samarbete i fråga om forskning och teknisk utveckling*

1. Parterna skall främja bilateralt samarbete inom civil vetenskaplig forskning och teknisk utveckling (FoTU) på grundval av principen om ömsesidig nytta och, med hänsyn till tillgängliga resurser, lämplig tillgång till sina respektive program, med beaktande av lämpliga nivåer för ett effektivt skydd av immateriella, industriella och kommersiella rättigheter.
2. Detta samarbete skall omfatta
  - utbyte av vetenskaplig och teknisk information och organisering av gemensamma vetenskapliga möten,
  - gemensamma FoTU-verksamheter, och
  - utbildning och program för rörlighet för vetenskapsmän, forskare och tekniska experter inom FoTU på båda sidor.
3. Detta samarbete skall genomföras enligt särskilda arrangemang, som skall förhandlas och beslutas i enlighet med sådana förfaranden som vardera parten antar och som bland annat skall fastställa lämpliga bestämmelser om immateriella, industriella och kommersiella rättigheter.

*Artikel 105**Regional och lokal utveckling*

Parterna skall stärka sitt regionala utvecklingssamarbete i syfte att bidra till ekonomisk utveckling och minska regionala obalanser.

Särskild uppmärksamhet skall riktas mot gränsöverskridande, transnationellt och interregionalt samarbete. För detta ändamål kan ett utbyte av information och experter genomföras.

AVDELNING IX EKONOMISKT SAMARBETE

Artikel 106

För att uppnå målen i detta avtal och i enlighet med artiklarna 3, 107 och 109 kan Kroatien erhålla ekonomiskt bistånd från gemenskapen i form av gåvobistånd och lån, inbegripet lån från Europeiska investeringsbanken.

Artikel 107

Ekonomiskt bistånd i form av gåvobistånd skall ges inom ramen för verksamhetsåtgärder som fastställs i den relevanta rådsförordningen inom ramen för ett vägledande flerårigt program som gemenskapen upprättar efter samråd med Kroatien.

De övergripande målen för biståndet, i form av institutionell uppbyggnad och investeringar, är att bidra till de demokratiska, ekonomiska och institutionella reformerna i Kroatien, i enlighet med stabiliserings- och associeringsprocessen. Det ekonomiska biståndet kan omfatta alla områden för harmonisering av lagstiftning och alla samarbetsområden i enlighet med detta avtal, inbegripet rättsliga och inrikes frågor. Hänsyn bör tas till huruvida de infrastrukturprojekt av gemensamt intresse som fastställs i protokoll 6 har genomförts till fullo.

Artikel 108

På begäran av Kroatien och om särskilda behov föreligger kan gemenskapen i samordning med internationella finansiella institut undersöka möjligheten att på vissa villkor i undantagsfall bevilja landet makroekonomiskt stöd, med beaktande av alla tillgängliga ekonomiska resurser.

Artikel 109

För att på ett optimalt sätt kunna utnyttja alla tillgängliga resurser skall parterna se till att gemenskapens bidrag ges i nära samordning med bidrag från andra källor, till exempel medlemsstaterna, andra länder och internationella finansiella institut.

I detta syfte skall parterna regelbundet utbyta information om alla biståndskällor.

**AVDELNING X
INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA BESTÄMMELSER
SAMT SLUTBESTÄMMELSER**

Artikel 110

Härmed inrättas ett stabiliserings- och associeringsråd som skall övervaka tillämpningen och genomförandet av detta avtal. Det skall regelbundet och när omständigheterna så kräver sammanträda på lämplig nivå. Det skall undersöka alla frågor av betydelse som uppkommer inom ramen för detta avtal och alla andra bilaterala eller internationella frågor av gemensamt intresse.

Artikel 111

1. Stabiliserings- och associeringsrådet skall bestå av medlemmarna av Europeiska unionens råd och ledamöter av Europeiska gemenskapernas kommission, å ena sidan, och medlemmar av den kroatiska regeringen, å andra sidan.
2. Stabiliserings- och associeringsrådet skall anta sin egen arbetsordning.
3. Medlemmarna i stabiliserings- och associeringsrådet får låta sig representeras i enlighet med de villkor som skall fastställas i dess arbetsordning.

4. Ordförandeskapet i stabiliserings- och associeringsrådet skall växelvis innehas av en företrädare för Europeiska gemenskapen och en företrädare för Kroatien, i enlighet med de bestämmelser som skall fastställas i dess arbetsordning.
5. I ärenden som rör Europeiska investeringsbanken skall banken delta i stabiliserings- och associeringsrådets arbete som observatör.

Artikel 112

Stabiliserings- och associeringsrådet skall, i syfte att uppnå målen i detta avtal, ha befogenhet att fatta beslut inom ramen för avtalet i de fall som föreskrivs i detta. De beslut som fattas skall vara bindande för parterna, som skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra dem. Stabiliserings- och associeringsrådet får även vid behov utfärda rekommendationer. Det skall utarbeta sina beslut och rekommendationer i samförstånd mellan parterna.

Artikel 113

Var och en av parterna skall till stabiliserings- och associeringsrådet hänskjuta alla tvister avseende tillämpningen eller tolkningen av detta avtal. Stabiliserings- och associeringsrådet får bilägga tvisten genom ett bindande beslut.

Artikel 114

1. Stabiliserings- och associeringsrådet skall vid utförandet av sina uppgifter biträdas av en stabiliserings- och associeringskommitté som skall bestå av företrädare för Europeiska unionens råd och företrädare för Europeiska gemenskapernas kommissionen, å ena sidan, och av företrädare för Kroatien, å andra sidan.
2. I sin arbetsordning skall stabiliserings- och associeringsrådet fastställa stabiliserings- och associeringskommitténs uppgifter, i vilka skall ingå förberedelse av stabiliserings- och associeringsrådets sammanträden, och besluta om kommitténs arbete.
3. Stabiliserings- och associeringsrådet får delegera vilken som helst av sina befogenheter till stabiliserings- och associeringskommittén. I sådana fall skall kommittén fatta beslut i enlighet med villkoren i artikel 112.

Artikel 115

Stabiliserings- och associeringskommittén får inrätta underkommittéer.

Artikel 116

Härmed inrättas en parlamentarisk stabiliserings- och associeringskommitté. Den skall vara ett forum för ledamöterna av det kroatiska parlamentet och Europaparlamentet där de kan sammanträda och utbyta åsikter. Kommittén skall själv fastställa hur ofta den skall sammanträda.

Den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén skall bestå av ledamöter av Europaparlamentet, å ena sidan, och ledamöter av det kroatiska parlamentet, å andra sidan.

Den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén skall anta sin egen arbetsordning.

Ordförandeskapet i den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén skall växelvis innehas av Europaparlamentet och det kroatiska parlamentet, i enlighet med de bestämmelser som skall fastställas i dess arbetsordning.

Artikel 117

Inom ramen för detta avtal åtar sig vardera parten att säkerställa att fysiska och juridiska personer från den andra parten, utan diskriminering i förhållande till de egna medborgarna, har tillgång till parternas behöriga domstolar och administrativa organ för att kunna försvara sina personliga rättigheter och sin äganderätt.

Artikel 118

Ingenting i detta avtal skall hindra en part från att vidta åtgärder som

- a) den anser nödvändiga för att förhindra utlämnandet av upplysningar som kan skada dess väsentliga säkerhetsintressen,
- b) rör produktionen av eller handeln med vapen, ammunition eller krigsmateriel eller som rör forskning, utveckling eller produktion som är oumbärlig för försvarsändamål, under förutsättning att sådana åtgärder inte försämrar konkurrensvillkoren för de produkter som inte är avsedda för särskilda militära ändamål,
- c) den anser väsentliga för sin egen säkerhet i händelse av allvarliga inre störningar som påverkar upprätthållandet av lag och ordning, under krig eller allvarlig internationell spänning som utgör ett krigshot, eller för att uppfylla förpliktelser som den har godtagit i syfte att upprätthålla fred och internationell säkerhet.

Artikel 119

1. Inom de områden som omfattas av detta avtal och utan att det påverkar tillämpningen av särskilda bestämmelser i detta skall de ordningar som
  - Kroatien tillämpar med avseende på gemenskapen inte ge upphov till någon diskriminering mellan medlemsstaterna, deras medborgare eller deras bolag eller andra företag,
  - gemenskapen tillämpar med avseende på Kroatien inte ge upphov till någon diskriminering mellan medborgare i Kroatien eller kroatiska bolag eller andra företag.

- Bestämmelserna i punkt 1 skall inte påverka parternas rätt att tillämpa sådana bestämmelser i sin skattelagstiftning som skiljer mellan skattebetalare som har olika bostadsort.

Artikel 120

- Parterna skall vidta alla allmänna eller särskilda åtgärder som krävs för fullgörandet av deras skyldigheter enligt detta avtal. De skall se till att de mål som uppställs i detta avtal uppnås.
- Om endera parten anser att den andra parten har underlåtit att fullgöra en skyldighet enligt detta avtal får den vidta lämpliga åtgärder. Innan den gör detta skall den, förutom i särskilt brådskande fall, förse stabiliserings- och associeringsrådet med alla relevanta upplysningar som erfordras för en grundlig undersökning av situationen i syfte att finna en för båda parter godtagbar lösning.
- Vid valet av åtgärder skall de som minst stör avtalets funktion prioriteras. Dessa åtgärder skall omedelbart anmälas till stabiliserings- och associeringsrådet och skall på begäran av den andra parten bli föremål för samråd inom stabiliserings- och associeringsrådet.

Artikel 121

Parterna är överens om att på begäran av endera parten snarast via lämpliga kanaler samråda om alla frågor som rör tolkningen eller tillämpningen av detta avtal och andra relevanta aspekter av förbindelserna mellan parterna.

Bestämmelserna i denna artikel skall inte på något sätt påverka tillämpningen av artiklarna 31, 38, 39 och 43.

Artikel 122

Detta avtal skall inte beröra de rättigheter som garanteras enskilda personer och marknadsaktörer genom befintliga avtal som är bindande för en eller flera medlemsstater, å ena sidan, och Kroatien, å andra sidan, förrän motsvarande rättigheter för dessa har uppnåtts enligt detta avtal.

Artikel 123

Protokollen 1–6 samt bilagorna I–VIII skall utgöra en integrerad del av detta avtal.

Artikel 124

Detta avtal ingås på obestämd tid.

Endera parten får säga upp detta avtal genom att underrätta den andra parten om sin avsikt. Avtalet skall upphöra att gälla sex månader efter dagen för en sådan underrättelse.

Artikel 125

I detta avtal avses med "parter" gemenskapen, dess medlemsstater eller gemenskapen och dess medlemsstater, i enlighet med deras respektive befogenheter, å ena sidan, och Kroatien, å andra sidan.

Artikel 126

Detta avtal är tillämpligt på de territorier i vilka fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskapen, Europeiska atomenergigemenskapen och Europeiska kol- och stålgemenskapen tillämpas och på de villkor som fastställs i dessa fördrag, å ena sidan, och på Kroatiens territorium, å andra sidan.

Artikel 127

Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd skall vara depositarie för detta avtal.

Artikel 128

Detta avtal är upprättat i två exemplar på respektive parts samtliga officiella språk, vilka samtliga texter är lika giltiga.

Artikel 129

Parterna skall godkänna detta avtal i enlighet med sina egna förfaranden.

Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då parterna till varandra anmäler att de förfaranden som avses i första stycket är avslutade.

Artikel 130

Interimsavtal

Om, i avvaktan på att de förfaranden som är nödvändiga för detta avtals ikraftträdande avslutas, bestämmelserna i vissa delar av detta avtal, särskilt bestämmelserna om fri rörlighet för varor och de relevanta transportbestämmelserna, sätts i kraft genom ett interimsavtal mellan gemenskapen och Kroatien, är parterna överens om att uttrycket "den dag då detta avtal träder i kraft" under sådana omständigheter och såvitt avser avdelning IV och artiklarna 70 och 71 i detta avtal samt protokollen 1–5 och relevanta bestämmelser i protokoll 6 till detta avtal skall avse den dag då det relevanta interimsavtalet träder i kraft med avseende på förpliktelseerna enligt nämnda bestämmelser.

Gemensam förklaring om artiklarna 21 och 29

Parterna förklarar att de vid tillämpningen av artiklarna 21 och 29 kommer att i stabiliserings- och associeringsrådet undersöka effekterna av alla eventuella förmånsavtal om vilka Kroatien för förhandlingar med tredje land (med undantag av de länder som omfattas av EU:s stabiliserings- och associeringsprocess och andra grannländer som inte är medlemmar i EU). Denna undersökning kommer att möjliggöra en justering av Kroatiens medgivanden gentemot Europeiska gemenskapen ifall de medgivanden som Kroatien erbjuder dessa länder skulle vara betydligt mer gynnsamma.

Gemensam förklaring om artikel 41

1. Gemenskapen förklarar sig beredd att inom stabiliserings- och associeringsrådet undersöka frågan om Kroatiens deltagande i diagonal ursprungskumulation så snart de ekonomiska och kommersiella förutsättningarna och andra relevanta förutsättningar för beviljande av diagonal kumulation föreligger.
2. Med detta i åtanke förklarar Kroatien sin beredvillighet att så snart som möjligt inleda förhandlingar för att etablera ekonomiskt samarbete och handelssamarbete, med sikte på upprättande av frihandelsområden, i synnerhet med de övriga länder som omfattas av Europeiska unionens stabiliserings- och associeringsprocess.

Gemensam förklaring om artikel 45

Begreppet "barn" definieras i enlighet med den nationella lagstiftningen i det berörda värdlandet.

Gemensam förklaring om artikel 46

Begreppet "deras familjemedlemmar" definieras i enlighet med den nationella lagstiftningen i det berörda värdlandet.

Gemensam förklaring om artikel 58

Parterna uttrycker sitt intresse för att snarast möjligt inleda överläggningar om ett framtida samarbete på lufttransportområdet.

Gemensam förklaring om artikel 60

Parterna är överens om att bestämmelserna i artikel 60 inte skall tolkas så att de hindrar proportionella, icke-diskriminerande begränsningar av förvärv av fast egendom grundade på allmänt intresse, och inte heller så att de påverkar parternas egendomsordning, om inte detta uttryckligen anges i dem.

Det är överenskommet att medborgare i Kroatien skall tillåtas förvärva fast egendom i Europeiska unionens medlemsstater i överensstämmelse med den tillämpliga gemenskapslagstiftningen, om inte annat följer av uttryckliga undantag som tillåts enligt denna lagstiftning och som tillämpas i överensstämmelse med den tillämpliga nationella lagstiftningen i Europeiska unionens medlemsstater.

Gemensam förklaring om artikel 71

Parterna är överens om att immateriella, industriella och kommersiella rättigheter vid tillämpningen av detta avtal särskilt skall omfatta upphovsrätt, inbegripet upphovsrätt till dataprogram, och närstående rättigheter, rättigheter med avseende på databaser, patent, mönsterskydd, varumärken och servicemärken, kretsmönster i halvledarprodukter, inbegripet geografiska ursprungsbezeichnungar samt skydd mot illojal konkurrens enligt artikel 10a i Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten samt skydd av förtrolig information om know-how.

Gemensam förklaring om artikel 120

- a) När det gäller tolkningen och den praktiska tillämpningen av detta avtal är parterna eniga om att de särskilt brådskande fall som avses i artikel 120 i avtalet avser fall då en av de två parterna begått ett väsentligt avtalsbrott. Ett väsentligt avtalsbrott består av
- en sådan vägran att fullgöra avtalet som inte sanktioneras av allmänna folkrättsliga regler,
  - överträdelser av avtalets väsentliga beståndsdelar, vilka slås fast i artikel 2.
- b) Parterna är eniga om att de "lämpliga åtgärder" som avses i artikel 120 är åtgärder som vidtas i enlighet med folkrätten. Om en part vidtar en åtgärd i ett särskilt brådskande fall enligt artikel 120, kan den andra parten åberopa förfarandet för tvistelösning.

Förklaringar om protokoll 4

Gemensam förklaring om Furstendömet Andorra

1. Produkter med ursprung i Furstendömet Andorra som omfattas av kapitlen 25–97 i Harmoniserade systemet skall av Kroatien godtas som om de hade ursprung i gemenskapen i enlighet med detta avtal.
2. Protokoll 4 skall också tillämpas för att fastställa de ovannämnda produkternas ursprungsstatus.

Gemensam förklaring om Republiken San Marino

1. Produkter med ursprung i Republiken San Marino skall av Kroatien godtas som om de hade ursprung i gemenskapen i enlighet med detta avtal.
2. Protokoll 4 skall också tillämpas för fastställandet av de ovannämnda produkternas ursprungsstatus.

Förklaring av gemenskapen och dess medlemsstater

Med beaktande av att särskilda handelsåtgärder beviljas av Europeiska gemenskapen till länder som deltar i eller är knutna till Europeiska unionens stabiliserings- och associeringsprocess, däribland Kroatien, på grundval av rådets förordning (EG) nr 2007/2000 förklarar Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater följande:

- Vid tillämpningen av artikel 30 i detta avtal skall de av de ensidiga autonoma handelsåtgärderna som är mer gynnsamma gälla utöver de avtalsenliga handelsmedgivanden som gemenskapen lämnar i detta avtal, så länge rådets förordning (EG) nr 2007/2000, i dess ändrade lydelse, är tillämplig.
- Särskilt för de produkter som omfattas av kapitlen 7 och 8 i Kombinerade nomenklaturen, för vilka det i Gemensamma tulltaxan föreskrivs att värdetullar och en mängdtull skall tillämpas, skall nedsättningen även gälla för mängdtullen trots vad som sägs i artikel 27.1.

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

Bilaga I (artikel 18.2): Kroatens tullmedgivanden för industriprodukter från gemenskapen

Bilaga II (artikel 18.3): Kroatens tullmedgivanden för industriprodukter från gemenskapen

Bilaga III (artikel 27): EG:s definition av "Baby beef"-produkter

Bilaga IV a (artikel 27.3 a): Kroatens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (tullfrihet för obegränsade kvantiteter från och med avtalets ikraftträdande)

Bilaga IV b (artikel 27.3 b): Kroatens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (tullfrihet inom ramen för tullkvoter från och med avtalets ikraftträdande)

Bilaga IV c (artikel 27.3 c): Kroatens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (tullfrihet för obegränsade kvantiteter ett år efter avtalets ikraftträdande)

Bilaga IV d (artikel 27.3 d): Kroatens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (gradvis avskaffande av MGN-tullarna, inom ramen för tullkvoter)

Bilaga IV e (artikel 27.3 e): Kroatens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (gradvis sänkning av MGN-tullarna, för obegränsade kvantiteter)

Bilaga IV f (artikel 27.3 f): Kroatens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (gradvis sänkning av MGN-tullarna, inom ramen för tullkvoter)

Bilaga V a: Produkter som avses i artikel 28.1

Bilaga V b: Produkter som avses i artikel 28.2

Bilaga VI (artikel 50): Etablering: Finansiella tjänster

Bilaga VII (artikel 60.2): EU-medborgares förvärv av fast egendom - Förteckning över undantag

Bilaga VIII (artikel 71): Immateriella, industriella och kommersiella rättigheter: Förteckning över konventioner

BILAGA I
KROATIENS TULLMEDGIVANDEN FÖR INDUSTRIPRODUKTER FRÅN
GEMENSKAPEN (ARTIKEL 18.2)

Tullsatserna skall sänkas på följande sätt:

- Vid avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 60 % av bastullsatsen.
- Den 1 januari 2003 skall varje tull sänkas till 30 % av bastullsatsen.
- Den 1 januari 2004 skall de återstående tullsatserna avskaffas.

HS 6+	Varuslag
25.01	Salt (inbegripet bordsalt och denaturerat salt) och ren natriumklorid, även i vattenlösning och även med tillsats av klumpförebyggande medel eller flytmedel; havsvatten
2501.001	--- Bordsalt och salt för livsmedelsindustrin
2501.002	--- Salt för andra industrier
2501.009	--- Annat
25.15	Marmor, travertin, s.k. belgisk granit och annan monument- eller byggnadskalksten med en skrymdensitet av minst 2,5 samt alabaster, även grovhuggna eller enkelt sönderdelade, genom sågning eller på annat sätt, till block eller plattor av kvadratisk eller rektangulär form
2515.1	- Marmor och travertin
2515.11	-- Obearbetade eller grovhuggna
2515.12	-- Enkelt sönderdelade, genom sågning eller på annat sätt, till block eller plattor av kvadratisk eller rektangulär form
2515.20	- S.k. belgisk granit och annan monument- eller byggnadskalksten; alabaster
27.10	Oljor erhållna ur petroleum eller ur bituminösa mineral, andra än råolja; produkter, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans, innehållande som karaktärgivande beståndsdelminst 70 viktprocent oljor erhållna ur petroleum eller ur bituminösa mineral
2710.001	--- Motorbensin och andra lättoljor
2710.0014	---- Speciella typer av petroleum (utvinningsbara och andra)
2710.0015	---- Petroleumnфта
2710.0017	---- Jetbensin

2710.002	--- Fotogen och andra mellanoljor
2710.0021	---- Fotogen
2710.0022	---- Flygfotogen
2710.0023	---- Alfaolefiner och normala olefiner (blandningar), normala medicinska vita oljor (C10 - C13)
2710.003	--- Tungoljor med undantag av avfall, avsedda för vidare tillverkning
2710.0033	---- Eldningsoljor med lågt svavelinnehåll: lätta, medium, tunga och extra tunga
2710.0034	---- Andra eldningsoljor: lätta, medium, tunga och extra tunga
2710.0035	---- Basoljor
2710.0039	---- Andra tungoljor och produkter baserade på tungoljor
27.11	Petroleumgaser och andra gasformiga kolväten
2711.1	- Förtätade till vätska
2711.12	-- Propan
2711.13	-- Butan
2711.19	-- Andra
2711.191	--- Blandningar av propan och butan
2711.199	--- Andra
2711.29	-- Andra
27.12	Vaselin; paraffin, mikrovax, "slack wax", ozokerit, montanvax (lignitvax), torrvax, andra mineralvaxer och liknande produkter erhållna genom syntes eller genom andra processer, även färgade
2712.10	- Vaselin
2712.20	- Paraffin, innehållande mindre än 0,75 viktprocent olja
27.13	Petroleumkoks, petroleumbitumen (asfalt) och andra återstoder från oljor erhållna ur petroleum eller ur bituminösa mineral
2713.20	- Petroleumbitumen (asfalt)
27.15	Bituminösa blandningar baserade på naturasfalt, naturlig bitumen, petroleumbitumen, mineraljärta eller mineraltjärbeck (t.ex. asfaltmastix, "cut-backs")
2715.009	--- Andra

2803.00	Kol (kimrök och andra former av kol, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans)
2803.001	--- Kimrök
28.06	Väteklorid (klorväte) och saltsyra (klorvätesyra); klorosvavelsyra
2806.10	- Väteklorid (klorväte) och saltsyra (klorvätesyra)
2806.101	--- För analyser
2808.00	Salpetersyra; blandningar av svavelsyra och salpetersyra
2808.002	--- Annan salpetersyra
28.14	Ammoniak, vattenfri eller i vattenlösning
2814.20	-- Ammoniak i vattenlösning
2814.201	--- För analyser
28.15	Natriumhydroxid (kaustik soda); kaliumhydroxid (kaustikt kali); natriumperoxid och kaliumperoxid
2815.11	-- I fast form
2815.111	--- Granulerad, för analyser
2815.20	- Kaliumhydroxid (kaustikt kali)
2815.201	--- Granulerad, för analyser
29.02	Cykliska kolväten
2902.4	- Xylener (xyloler)
2902.41	-- o-Xylen
2902.411	--- För analyser
2902.42	-- m-Xylen
2902.421	--- För analyser
2902.43	-- p-Xylen
2902.431	--- För analyser
2902.44	-- Blandade xylenisomerer
2902.441	--- För analyser

29.05	Acykliska alkoholer samt halogen-, sulfo-, nitro- och nitrosoderivat av sådana alkoholer
2905.1	- Mättade monoalkoholer
2905.11	-- Metanol (metylalkohol)
2905.111	--- För analyser
2905.12	-- Propanol-(1) (propylalkohol) och propanol-(2) (isopropylalkohol)
2905.121	--- För analyser
29.14	Ketoner och kinoner, även med annan syrefunktion, samt halogen-, sulfo-, nitro- och nitrosoderivat av sådana föreningar
2914.1	- Acykliska ketoner utan annan syrefunktion
2914.11	-- Aceton
2914.111	--- För analyser
29.15	Mättade acykliska monokarboxylsyror samt deras anhydrider, halogenider, peroxider och peroxisyror; halogen-, sulfo-, nitro- och nitrosoderivat av sådana föreningar
2915.3	- Estrar av ättiksyra
2915.311	--- För analyser
29.33	Heterocykliska föreningar med enbart kväve som heteroatom(er)
2933.6	- Föreningar med en icke kondenserad triazinring (även hydrogenerad) i sin struktur
2933.691	--- Atrazin
30.02	Människoblod; djurblod berett för terapeutiskt, profylaktiskt eller diagnostiskt bruk; immunsera och andra fraktioner av blod samt modifierade immunologiska produkter, även erhållna genom biotekniska processer; vacciner, toxiner, kulturer av mikroorganismer (med undantag av jäst) och liknande produkter
3002.30	- Vacciner för djur
30.03	Medikamenter (med undantag av varor enligt nr 30.02, 30.05 eller 30.06) bestående av två eller flera beståndsdelar som har blandats med varandra för terapeutiskt eller profylaktiskt bruk men som inte föreligger i avdelade doser eller i former eller förpackningar för försäljning i detaljhandeln
3003.90	- Andra slag
3003.909	--- Andra